

IMMUNITET MUZEALNY – PRÓBA OCENY REGULACJI PO 18 MIESIĄCACH OBOWIĄZYWANIA

MUSEUM IMMUNITY – ATTEMPT TO EVALUATE THE REGULATION 18 MONTHS AFTER IT CAME INTO FORCE

Adam Barbasiewicz

Adwokat

Abstract: The article attempts to evaluate the introduction of legal security of historic, artistic or scientific movables loaned from abroad for temporary exhibitions organised in Poland (the so-called museum immunity); the regulation came into force on 30 November 2015 as the new addendum 4a to the Act on Museums.

The author presents the rules which govern the new legal institution and, from a perspective of one year's operation, presents their evaluation with regard to the achievement of the goals set and their legislative precision, including

suggestions of changes.

He observes that as far as the terms of protection are concerned, the regulation copies the solutions proposed by the Expert Team of the National Institute for Museums and Public Collections which prepared a report on museum immunity in 2012, it introduces different solutions in terms of procedures for granting protection.

In his conclusion, the author emphasises that the new regulation includes many doubtful provisions, including those on the key issue of the moment when the protection ceases.

Keywords: jurisdictional immunity, legal protection, protection from seizure, loans for exhibitions from abroad, Act on Museums, legislative work.

W dniu 30 listopada 2015 r. weszła w życie Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów. Jej elementem była nowelizacja Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (dalej Ustawa; dodany rozdział 4.a) i wprowadzenie do polskiego systemu prawnego regulacji dotyczących ochrony prawnej rzeczy ruchomych o wartości

historycznej, artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej czyli instytucji tzw. immunitetu muzealnego.

Była to zmiana od dawna postulowana przez środowisko muzealników, której potrzebę wskazywano w licznych dokumentach, m.in. w Raplocie końcowym z prac Zespołu

Ekspertów ds. przygotowania tez do projektu nowelizacji Ustawy o muzeach (dalej Raport lub Raport Zespołu Ekspertów) powołanego przez wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego Tomasza Mertę¹.

W numerze 54. „Muzealnictwa” z 2013 r. ukazał się mój artykuł pod tytułem *Ochrona prawna obiektów wypożyczanych na wystawy czasowe zza granicy – pierwsza próba regulacji w polskim prawie. Głos w dyskusji*² opisujący prace zespołu działającego przy Narodowym Instytucie Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (NIMOZ), efekt jego prac w postaci Raportu sporządzonego dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dalsze losy projektu w procesie legislacyjnym. Proces ten doprowadził w końcu do przyjęcia opisanej powyżej nowelizacji.

Obecnie, z perspektywy ponad rocznego już obowiązywania przepisów o immunitacie, można pokusić się o ich ocenę z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów, jak i precyzji legislacyjnej, z przedstawieniem postulatów zmian włącznie.

Należy zauważyć, że przyjęta Ustawa w dużej mierze transponuje rozwiązania zaproponowane przez wspomniany Zespół Ekspertów. Dotyczy to przede wszystkim przesłanek ochrony (przy czym przesłanka dotycząca obowiązku przedstawienia umowy warunkowej albo przedwstępnej wypożyczenia rzeczy ruchomej została przeniesiona do rozporządzenia wykonawczego, dotyczącego wzoru wniosku o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej i załączników do wniosku³), zakresu ochrony oraz kręgu podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku.

W zakresie procedury rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony przyjęta regulacja tylko częściowo powtarza propozycje zawarte w Raporcie Zespołu Ekspertów, a w istotnym stopniu je zmienia, o czym będzie mowa w dalszej części artykułu.

Regulacja

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 31.a ust. 1. Ustawy o muzeach rzecz ruchoma o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej wypożyczana z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może zostać objęta ochroną prawną, jeżeli:

1. jej przywóz na terytorium RP leży w interesie publicznym;
2. nie znajduje się na terytorium RP;
3. jej przywóz na terytorium RP jest zgodny z prawem;
4. nie została wywieziona z terytorium RP niezgodnie z prawem;
5. zorganizowanie wystawy czasowej bez objęcia tej rzeczy ochroną prawną nie byłoby możliwe lub skutkowałoby nieproporcjonalnie wysokimi kosztami jej wystawienia w stosunku do kosztów zorganizowania wystawy;
6. wystawa czasowa będzie organizowana przez instytucję kultury w rozumieniu Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej lub muzeum niebędące instytucją kultury, wpisane do wykazu muzeów prowadzonego przez ministra kultury na podstawie art. 5.b Ustawy.

Zakres ochrony określa art. 31.a ust. 5. Ustawy, zgodnie z którym rzecz ruchoma objęta ochroną prawną nie podlega:

1. zajęciu w celu zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym i administracyjnym;
2. egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym;

3. zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym oraz roszczeń o naprawienie szkody w postępowaniu karnym.

Ustawa określa następujący tryb obejmowania rzeczy ruchomych ochroną prawną:

1. organizator wystawy składa ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (dalej Minister) wniosek o objęcie rzeczy ochroną, co najmniej na 6 miesięcy przed planowanym wwiezieniem tej rzeczy na terytorium RP;
2. Minister udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego treść wniosku oraz określa termin, w którym można zgłaszać zastrzeżenia co do spełnienia przez wskazaną we wniosku rzecz ruchomą warunków, o których mowa w art. 31.a ust. 1. pkt 2. (rzecz nie znajduje się na terytorium RP), pkt 3. (przywóz rzeczy na terytorium RP jest zgodny z prawem) lub pkt 4. (rzecz nie została wywieziona z terytorium RP niezgodnie z prawem), nie krótszy jednak niż 30 dni od dnia udostępnienia treści wniosku;
3. w przypadku zgłoszenia zastrzeżenia Minister wzywa organizatora wystawy do uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, nie krótszym jednak niż 7 dni i nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Treść tak uzupełnionego wniosku również udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
4. Minister, po wykonaniu powyższych kroków, zasięga opinii państwowej instytucji kultury wyspecjalizowanej w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów w sprawie spełnienia przez rzecz warunków, o których mowa w art. 31.a ust. 1. Ustawy (a więc generalnych przesłanek udzielenia ochrony);
5. po uzyskaniu opinii Minister decyduje o objęciu rzeczy ruchomej ochroną prawną albo nieobjęciu rzeczy ruchomej ochroną prawną, przy czym formą ujawnienia tej decyzji jest publikacja odpowiedniej informacji (o objęciu lub nieobjęciu ochroną) w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ochrona prawna rzeczy ruchomej obejmuje okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od dnia jej wwiezienia na terytorium RP i ustaje:

1. gdy upłynął okres, w jakim rzecz ruchoma była objęta ochroną prawną, określony w stosownej ewidencji;
2. z dniem wywiezienia rzeczy ruchomej z terytorium RP;
3. jeżeli rzecz ruchoma nie spełnia warunków, o których mowa w art. 31.a ust. 1. pkt 3. lub 4. Ustawy (co oznacza niezgodny z prawem przywóz na terytorium RP lub niezgodne z prawem wywiezienie z terytorium RP).

W przypadku uzyskania informacji o niespełnieniu wyżej wspomnianych warunków, Minister, po zasięgnięciu opinii państwowej instytucji kultury wyspecjalizowanej w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów w sprawie niespełnienia tych warunków, niezwłocznie informuje organizatora wystawy o ustaniu ochrony prawnej rzeczy ruchomej. Jednocześnie Ustawa stanowi, że – w takim przypadku – ochrona prawna rzeczy ruchomej ustaje z mocą od dnia jej wwiezienia na terytorium RP.

Ustawa określa także zasady prowadzenia przez ministra ewidencji rzeczy ruchomych objętych ochroną prawną.

Analiza regulacji

Jeśli chodzi o krytyczne uwagi wobec regulacji to w dużej mierze należy przywołać te, wskazane we wspomnianym już artykule z numeru 54. „Muzealnictwa”, z których tylko część została uwzględniona w toku prac legislacyjnych.

Zakres ochrony

Co do zakresu ochrony to należy powtórzyć, że polskie prawo nie zna zajęcia w postępowaniu administracyjnym, a takie pojęcie jest użyte w art. 31.a ust. 5. pkt 1. Ustawy. Zajęcie może nastąpić co najwyżej w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, które to pojęcie nie jest tożsame z pojęciem postępowania administracyjnego (co zresztą potwierdza pkt 2. tegoż ustępu, gdzie użyto precyzyjnego pojęcia *administracyjnego postępowania egzekucyjnego*).

W ramach postulatów *de lege ferenda* można zastanowić się nad poszerzeniem zakresu ochrony poprzez wprowadzenie zakazu dokonywania jakichkolwiek zabezpieczeń, których przedmiotem byłaby rzecz ruchoma objęta immunitetem muzealnym. Należy bowiem zauważyć, że zajęcie – o którym mowa w art. 31.a ust. 5. pkt 1. Ustawy – jest co prawda najbardziej typowym sposobem zabezpieczenia, ale nie jedynym. W przypadku bowiem roszczeń niepieniężnych (a takimi są roszczenia windykacyjne, które w odniesieniu do obiektów muzealnych są najbardziej prawdopodobne) w grę mogą wchodzić – zgodnie z art. 755. § 1. Kodeksu postępowania cywilnego – również inne sposoby zabezpieczenia. Postulowane rozwiązanie powinno obejmować również te inne sposoby.

Tryb przyznawania ochrony

Jeśli chodzi o przyjęty tryb przyznawania ochrony, to w pierwszej kolejności nasuwają się uwagi o charakterze praktycznym. Wymóg złożenia wniosku co najmniej na 6 miesięcy przed planowanym wwiezieniem na terytorium RP może w praktyce wpływać na popularność stosowania instytucji immunitetu. Obecnie istotna część złożonych wniosków o udzielenie ochrony nie podlega w ogóle rozpatrzeniu z uwagi na niedotrzymanie tego wymogu czasowego. W tym kontekście należałoby rozważyć skrócenie wspomnianego okresu, przy jednoczesnym skróceniu maksymalnych okresów określonych dla poszczególnych etapów procedury udzielania ochrony. Wydaje się, że sześciomiesięczny okres można by skrócić bez uszczerbku dla celów regulacji i sprawności procedury o połowę (do 3 miesięcy).

Wątpliwość dotyczy także konsekwencji skutecznego złożenia zastrzeżenia: czy w takim przypadku Minister pozostawia wniosek bez rozpatrzenia – na to wskazywałoby postanowienie art. 31.b ust. 5. Ustawy: *Minister (...) wzywając organizatora wystawy do uzupełnienia wniosku (...) pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia* [podkr. – AB], czy podejmuje decyzję o nie objęciu go ochroną – na co z kolei wskazuje art. 31.b ust. 7. Ustawy: *Minister (...) udostępni (...) informację o objęciu rzeczy ruchomej ochroną prawną albo informację o nieobjęciu* [podkr. – AB] *ochroną prawną*.

Ustanie ochrony

Najpoważniejsze jednak wątpliwości budzi wynikający z Ustawy mechanizm ustanawiania ochrony w przypadku podważenia

legalnego statusu rzeczy. Może on bowiem w praktyce spowodować dużą niepewność co do trwania ochrony, a w efekcie nawet brak skuteczności przyjętych rozwiązań.

Zgodnie z art. 31.a ust. 3. pkt 3. Ustawy ochrona prawna rzeczy ruchomej ustaje jeżeli rzecz ruchoma nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 1. pkt 3. lub 4. Ustawy (co znaczy niezgodny z prawem przywóz na terytorium RP lub niezgodne z prawem wywiezienie z terytorium RP). Zgodnie z art. 31.a ust. 4. Ustawy w takim przypadku ochrona ustaje z mocą od dnia jej wwiezienia na terytorium RP. Ochrona ustaje więc z mocy prawa w przypadku gdy nie zostały spełnione ustawowe przesłanki jej przyznania (a więc dotyczy to sytuacji gdy ochrona została przyznana, ale pojawiły się okoliczności nieznanne na etapie weryfikacji wniosku, ewentualnie weryfikacja wniosku była nieprawidłowa).

Powyższe rozwiązanie, co do zasady, należy uznać za prawidłowe, choć kreuje ono istotny wyjątek od pewności ochrony. W praktyce można sobie bowiem wyobrazić, że przyjęte rozwiązanie stanowić będzie barierę w przypadku np. wypożyczeń ze zbiorów rosyjskich dotyczących obiektów pochodzących z historycznego terytorium Rzeczypospolitej, a wywiezionych z niego nawet w odległej przeszłości (XVIII–XIX wiek).

Istotne wątpliwości budzi też tryb stwierdzania ustania ochrony, który reguluje art. 31.d Ustawy: *W przypadku uzyskania informacji o niespełnieniu warunków, o których mowa w art. 31a ust. 1 pkt 3 lub 4* [a więc jej przywóz na terytorium RP jest niezgodny z prawem lub została wywieziona z terytorium RP niezgodnie z prawem], *minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii państwowej instytucji kultury wyspecjalizowanej w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów w sprawie niespełnienia tych warunków, niezwłocznie informuje organizatora wystawy o ustaniu ochrony prawnej rzeczy ruchomej*.

Po pierwsze pojawia się pytanie jaki charakter muszą mieć informacje, aby został zainicjowany tryb ustalenia ustania ochrony. Czy Minister będzie musiał wszczynać procedurę w każdym wypadku, gdy dotrą do niego informacje o niespełnieniu przez rzecz ustawowych wymogów, również gdy – na pierwszy rzut oka – informacje te będą całkiem bezzasadne? Po drugie – czy opinia instytucji wyspecjalizowanej w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów będzie wiążąca dla Ministra? Po trzecie zaś – jaki charakter ma czynność Ministra polegająca na zawiadomieniu organizatora o niespełnieniu warunków przez rzecz: prawny czy wyłącznie techniczny? Innymi słowy – na którym etapie stwierdzane jest ustanie ochrony: czy w momencie (a) uzyskania informacji przez Ministra, (b) wydania opinii przez wyspecjalizowaną instytucję, czy (c) poinformowania organizatora przez Ministra o ustaniu ochrony?

W praktyce bowiem te trzy etapy mogą trwać wiele tygodni, a nawet miesięcy. Powstaje zatem pytanie czy pomiędzy tymi etapami ochrona prawna obowiązuje? Czy organy państwa (sądy, komornicy) muszą w tym okresie stosować się do immunitetu? Trzeba podkreślić, że nie chodzi tu o moment ustania ochrony; tę kwestię reguluje bowiem art. 31.a ust. 4. (ochrona ustaje z mocą od dnia jej wwiezienia na teren RP, a więc *de facto* nigdy nie powstaje), ale o moment stwierdzenia ustania ochrony. Bez wątpienia ta kwestia winna zostać precyzyjnie uregulowana, bo w tym momencie stanowi istotną słabość regulacji.

W tym miejscu należy wspomnieć, że w trakcie prac wspomnianego na początku niniejszego artykułu Zespołu Ekspertów rozważano także odmienny model, w którym ochrona byłaby przyznawana na podstawie decyzji administracyjnej – po przeprowadzeniu postępowania weryfikacyjnego i na określony czas, a w czasie obowiązywania decyzji, ochrona z niej wynikająca miałaby charakter absolutny (*sui generis* list żelazny). W swych konkluzjach Zespół nie zalecał jednak modelu ochrony przyznawanej na podstawie decyzji administracyjnej do dalszych prac. Uznano bowiem, że wadą takiego modelu byłaby możliwość odwoływania się od decyzji w trybie procedury administracyjnej i sądowno-administracyjnej i związane z tym ryzyko przewlekłości procedury udzielania ochrony⁴.

Nie kwestionując powyższych zastrzeżeń, dochodzę jednak do wniosku, że – w porównaniu z aktualnie przyjętym modelem (powtórzmy – istotnie różniącym się od propozycji Zespołu Ekspertów) – model udzielania ochrony na podstawie decyzji administracyjnej ma istotne zalety.

W szczególności ochrona oparta na decyzji pozwalałaby na jednoznaczne i obiektywne ustalenie ram czasowych ochrony i momentu jej ustania. Zalety te przeważają nad słabościami związanymi z możliwością skarżenia decyzji, które można by zresztą ograniczyć poprzez ustawowe ograniczenie kręgu podmiotów będących stronami postępowania, jak ma to na przykład miejsce w niektórych regulacjach Prawa budowlanego⁵. *Nota bene* model ochrony opartej na decyzji administracyjnej funkcjonuje z powodzeniem we Francji i Szwajcarii; nie budzi też wątpliwości, że jest on zgodny z regulacjami międzynarodowymi i europejskimi.

Niezależnie od przyjętego modelu ochrony *de lege ferenda* wydaje się konieczne włączenie w proces weryfikacji informacji podważających legalny status rzeczy także organizatora wystawy. Ma on bowiem potencjalnie duże możliwości uzyskania informacji o statusie prawnym i faktycznym rzeczy z uwagi na współpracę z wypożyczającym, dostęp do dokumentacji, możliwość zbadania rzeczy itp.

Pojawia się też pytanie czy do informacji o ustaniu ochrony ma zastosowanie art. 31.b ust. 8. Ustawy wyłączający stosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego do spraw o objęcie rzeczy ruchomej ochroną prawną. Można bowiem przyjąć i taką interpretację, że stwierdzenie ustania ochrony nie jest sprawą o objęcie ochroną. Także ta kwestia winna być jednoznacznie uregulowana. W kluczowej zatem kwestii Ustawa pozostawia spore pole do wątpliwości.

Można dodać, że przyczyną pewnych słabości regulacji mógł być sposób jej procedowania. Zdecydowano bowiem, że przepisy o immunitecie będą włączone do tzw. pakietu deregulacyjnego dotyczącego generalnie kwestii deregulacji niektórych zawodów. To spowodowało, że gospodarzem projektu było nie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, lecz Ministerstwo Sprawiedliwości, co w oczywisty sposób wpłynęło na możliwość zgłaszania uwag przez ekspertów ze środowiska muzealnego.

***

Według informacji uzyskanych w Narodowym Instytucie Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (który – zgodnie z decyzją MKiDN – wykonuje określone w Ustawie obowiązki instytucji wyspecjalizowanej w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów) w 2016 r. wpłynęły tylko 2 komplety wniosków z 2 muzeów (każdy dotyczący wielu obiektów) o objęcie wypożyczanych obiektów ochroną prawną. Jeden komplet wniosków został rozpatrzony negatywnie z uwagi na zbyt późne złożenie go (bez sześciomiesięcznego wyprzedzenia), drugi – z powodu nieuzupełnienia braków formalnych⁶.

Przyczyny tego stanu rzeczy są zapewne różnorodne. Wydaje się, że pierwszą może być długotrwała i skomplikowana procedura. Brak wniosków świadczy niewątpliwie też o poważniejszej słabości obecnej regulacji – poziom skuteczności ochrony prawnej może być bowiem oceniany przez potencjalnych zainteresowanych (a więc zwłaszcza zagranicznych wypożyczających) jako niewystarczający.

Streszczenie: Tematem artykułu jest ocena wprowadzenia do polskiego systemu prawnego ochrony prawnej rzeczy ruchomych o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tzw. immunitet muzealny), która to regulacja weszła w życie 30 listopada 2015 r. jako nowododany rozdział 4.a Ustawy o muzeach.

Autor przedstawia zasady rządzące nową instytucją prawną i – z perspektywy ponad rocznego już obowiązywania przepisów o immunitecie – przedstawia ich ocenę z punktu

widzenia osiągnięcia założonych celów, jak i precyzji legislacyjnej, włącznie z przedstawieniem postulatów zmian.

Zauważa, że o ile w zakresie przesłanek ochrony regulacja powieli rozwiązania zaproponowane przez Zespół Ekspertów Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, który w 2012 r. przygotował raport na temat immunitetu muzealnego, to w odniesieniu do procedury przyznawania ochrony wprowadza odmienne rozwiązania.

W konkluzji autor podkreśla, że nowa regulacja zawiera sporo przepisów budzących wątpliwości, w tym również w kluczowej kwestii momentu stwierdzenia ustania ochrony.

Słowa kluczowe: immunitet jurysdykcyjny, ochrona prawna, zabezpieczenie przed konfiskatą, wypożyczenie obiektów na wystawę zza granicy, Ustawa o muzeach, prace legislacyjne.

Przypisy

- ¹ <http://nimosz.pl/pl/aktualnosci/informacje/raport-zespołu-ekspertów-ds-przygotowania-też-do-projektu-nowelizacji-ustawy-o-muzeach-rekomendacje>, [dostęp: 2.02.2017]
- ² A. Barbasiewicz, *Ochrona prawna obiektów wypożyczanych na wystawy czasowe zza granicy – pierwsza próba regulacji w polskim prawie. Głos w dyskusji*, „Muzealnictwo” 2013, nr 54, s. 240-246.
- ³ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie wniosku o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, wypożyczanej z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2015 poz. 1749.).
- ⁴ Raport Zespołu Ekspertów *Projekt nowelizacji ustawy o muzeach oraz ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Warszawa 2012.
- ⁵ Zob. na przykład art. 28. ust. 2. i art. 40. ust. 3. Ustawy Prawo budowlane.
- ⁶ Procedury zainicjowane w 2017 r. są jeszcze w toku.

Adam Barbasiewicz

Abolwent UW; adwokat w Warszawie i Brukseli, partner w kancelarii Cottyn Barbasiewicz i Łyś-Gorzowska Sp.k.; specjalizuje się prawie cywilnym oraz prawie kultury, a także doradztwie legislacyjnym, w tym jako ekspert komisji parlamentarnych; wiceprzewodniczący Rady Programowej NIMOSZ; członek PKN ICOM, a także Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Muzeum Historii Polski; e-mail: adam.barbasiewicz@cottyn.pl

---

Word count: 2 969; **Tables:** -; **Figures:** -; **References:** 6

Received: 06.2017; **Reviewed:** 06.2017; **Accepted:** 06.2017; **Published:** 08.2017

DOI: 10.5604/01.3001.0010.3024

Copyright ©: 2017 National Institute for Museums and Public Collections. Published by Index Copernicus Sp. z o.o. All rights reserved.

Competing interests: Authors have declared that no competing interest exists.

Cite this article as: Barbasiewicz A.; IMMUNITET MUZEALNY – PRÓBA OCENY REGULACJI PO 18 MIESIĄCACH OBOWIĄZYWANIA. *Muz.*, 2017(58): 240-244

Table of contents 2017: <http://muzealnictworocznik.com/resources/html/articlesList?issueId=9587>